

Στην υπόθεση 77/83,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του πρώτου πολιτικού τμήματος του Corte suprema di cassazione προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της εκκρεμούς διαφοράς ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξú, αφενός μεν,

SRL CILFIT — υπό εκκαθάριση — και 54 άλλων, Ρώμη,

και

MINISTERO DELLA SANITÀ, Ρώμη,

αφετέρου δε,

LANIFICIO DI GAVARDO SPA, Μιλάνο,

και

MINISTERO DELLA SANITÀ, Ρώμη,

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία του κανονισμού 827/68 του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργανώσεως της αγοράς για ορισμένα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα II της συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ., 03/003, σ. 95),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

συγκείμενο από τους Τ. Koopmans, πρόεδρο τμήματος, Mackenzie Stuart και G. Bosco, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. F. Mancini
γραμματέας: P. Heim

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Η διάταξη παραπομπής, η εξέλιξη της διαδικασίας και οι παρατηρήσεις που κατατέθηκαν δυνάμει του άρθρου 20 του Οργανισμού του Δικαστηρίου ΕΟΚ, συνοψίζονται ως εξής:

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

Με δικόγραφο που κοινοποιήθηκε στο ιταλικό Ministero della Sanità (υπουργείο υγιεινής) στις 18 Σεπτεμβρίου 1974, οι αναιρεσείουσες στην κύρια δίκη άσκησαν αγωγή για την επιστροφή των ποσών που είχαν καταβάλει ως τέλη υγειονομικού ελέγχου κατά την εισαγωγή ορισμένων ποσοτήτων ερίου. Το ποσό του τέλους αυτού, το οποίο ανερχόταν σε 30 λιρέτες ανά 100 χιλιόγραμμα εισαγόμενου ερίου από το 1947, αυξήθηκε με το νόμο 30 της 30ής Ιανουαρίου 1968 σε 700 λιρέτες. Κατά τις αναιρεσείουσες, η αύξηση από 30 λιρέτες σε 700 λιρέτες οφειλόταν σε λάθος αντιγραφής κατά τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία. Το λάθος αυτό διορθώθηκε με το νόμο 1239 της 30ής Δεκεμβρίου 1970, ο οποίος μείωσε το εν λόγω ποσό. Επειδή όμως ο νόμος του 1970 δεν έχει αναδρομική ισχύ, οι αναιρεσείουσες ζήτησαν την επιστροφή της διαφοράς μεταξύ των δύο ποσών για την περίοδο μεταξύ 1968 και 1970.

Επειδή το Πρωτοδικείο της Ρώμης απέρριψε την αγωγή τους, οι αναιρεσείουσες στην κύρια δίκη άσκησαν έφεση και ισχυρίστηκαν, μεταξύ άλλων, ότι ο νόμος του 1968 δεν είχε εφαρμογή μετά την έκδοση του κανονισμού 827/68 του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργάνωσης της αγοράς για ορισμένα προϊόντα

που απαριθμούνται στο παράρτημα II της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ., 03/003, σ. 95).

Ο κανονισμός αυτός, ο οποίος σύμφωνα με το άρθρο 1 εφαρμόζεται στα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημά του, προβλέπει στο άρθρο 2 ότι κατά τις συναλλαγές με τρίτες χώρες απαγορεύεται η είσπραξη οποιασδήποτε επιδάρυνσης αποτελέσματος ισοδύναμου με δασμό. Μεταξύ των προϊόντων αυτών περιλαμβάνονται:

«ex 05.15 B, προϊόντα ζωικής προελεύσεως, μη αλλαχού κατονομαζόμενα ή περιλαμβανόμενα: μη ζώντα ζώα του κεφαλαίου 1, ακατάλληλα διά την ανθρωπίνη κατανάλασιν».

Το παράρτημα του κανονισμού 827/68, όπως και το παράρτημα II της συνθήκης, προσδιορίζει τα εν λόγω προϊόντα με την ονοματολογία του κοινού δασμολογίου. Το κεφάλαιο 05 του κοινού δασμολογίου ανήκει στο τμήμα I, ζώα ζώντα και προϊόντα του ζωικού βασιλείου, το οποίο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τα ζώντα ζώα (01), τα κρέατα (02), τους ιχθύς, μαλακόστρακα και μαλάκια (03), το γάλα και τα προϊόντα γαλακτοκομίας (04) και τα έτερα προϊόντα ζωικής προελεύσεως μη αλλαχού κατονομαζόμενα ή περιλαμβανόμενα (05), όπως τις ακατέργαστες τρίχες (05.01), τα κατάλοιπα ιχθύων (05.05), το ελεφαντοστόν (05.09), τους φυσικούς σπόγγους (05.13) και την υπολειπόμενη κατηγορία της ανωτέρω δασμολογικής κλάσης 05.15. Η σημείωση 1 του κεφαλαίου 05 αναφέρει ρητά ότι το κεφάλαιο αυτό δεν περιλαμβάνει «τας πρώτας ύλας υφαντουργίας ζωικής προελεύσεως, έτερας των τριχών χαίτης και ουράς των μονόπλων ή των βοοειδών και των απορριμμάτων αυτών (τμήμα XI)».

Το τμήμα XI του κοινού δασμολογίου περιλαμβάνει τις υφαντικές ύλες και τα τεχνουργήματα από τις ύλες αυτές. Στο τμήμα αυτό υπάγονται μεταξύ άλλων η μέταξα (50), οι συνθετικές ίνες (51) και το έριο (53).

Οι αναιρεσείουσες στην κύρια δίκη υποστήριξαν ενώπιον του εφετείου της Ρώμης ότι το έριο περιλαμβάνεται μεταξύ των προϊόντων ζωικής προέλευσης για τα οποία ο κανονισμός 827/68 απαγορεύει την επιβολή επιβάρυνσης αποτελέσματος ισοδύναμου με δασμό. Με απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1978, το εφετείο απέρριψε τον ισχυρισμό αυτό και έκανε δεκτή την άποψη του υπουργείου υγιεινής σύμφωνα με την οποία το έριο υπάγεται στο κεφάλαιο 53 του κοινού δασμολογίου και όχι στη δασμολογική κλάση 05.15 B, η οποία περιλαμβάνεται στο παράρτημα του κανονισμού 827/68.

Στις 4 Οκτωβρίου 1979, οι αναιρεσείουσες στην κύρια δίκη άσκησαν αναίρεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Corte suprema di cassazione. Το υπουργείο υγιεινής ζήτησε να απορριφθεί η αναίρεση και κάλεσε το Corte di cassazione να επιλύσει αυτό το ίδιο το ζήτημα που ανέκυψε, υποστηρίζοντας ότι τα περιστατικά ήταν τόσο προφανή που απέκλειαν ακόμη και το ενδεχόμενο να αντιμετωπιστούν αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία και μπορούσαν επομένως να αποκλείσουν την ανάγκη προδικαστικής παραπομπής στο Δικαστήριο. Οι αναιρεσείουσες υποστήριξαν αντίθετα ότι, εφόσον έχει ανακύψει ζήτημα ερμηνείας κανονισμού ενώπιον δικαστηρίου του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, το δικαστήριο αυτό, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 177 της συνθήκης, οφείλει να απευθυνθεί στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Ενόψει των αντίθετων αυτών απόψεων, το Corte di cassazione, με διάταξη της 27ης

Μαρτίου 1981, αποφάσισε να αναβάλλει την έκδοση οριστικής απόφασης και να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση για την έκδοση προδικαστικής απόφασης επί του εζής ερωτήματος:

«Η τρίτη παράγραφος του άρθρου 177 της συνθήκης — σύμφωνα με την οποία δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει σε εκκρεμή υπόθεση ζήτημα όπως αυτά που απαριθμούνται στην πρώτη παράγραφο του ίδιου άρθρου και του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, οφείλει να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο — επιβάλλει υποχρέωση παραπομπής που δεν επιτρέπει στον εθνικό δικαστή οιαδήποτε εξέταση του βασίμου του ανακώψαντος ζητήματος ή μήπως εξαρτά, και εντός ποίων ορίων, την υποχρέωση αυτή από την προηγούμενη ύπαρξη μιας εύλογης ερμηνευτικής αμφιβολίας;»

Το Δικαστήριο, με απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982 (CILFIT και λοιποί κατά Ministero della Sanità, 283/81, Συλλογή 1982, σ. 3415), κρίνοντας επί του ανωτέρω ερωτήματος αποφάνθηκε:

«Το άρθρο 177, τρίτη παράγραφος, της συνθήκης ΕΟΚ πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι ένα δικαστήριο, οι αποφάσεις του οποίου δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, οφείλει, όταν ανακύπτει ενώπιόν του ζήτημα κοινοτικού δικαίου, να τηρεί την υποχρέωσή του προς παραπομπή, εκτός αν διαπιστώνει ότι το ζήτημα που έχει ανακύψει δεν είναι ουσιαδές ή ότι η οικεία κοινοτική διάταξη έχει ήδη ερμηνευθεί από το Δικαστήριο ή ότι η ορθή εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου παρίσταται τόσο προφανής, ώστε να μην αφήνει περιθώριο για καμιά εύλογη αμφιβολία· η συνδρομή μιας τέτοιας περιπτώσεως πρέπει να εκτιμάται με

γνώμονα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κοινοτικού δικαίου, τις ιδιαίζουσες δυσκολίες που παρουσιάζει η ερμηνεία του και τον κίνδυνο διαστάσεως στη νομολογία εντός της Κοινότητας.»

Με δάση την απόφαση αυτή, το Corte suprema di cassazione έκρινε ότι τα επιχειρήματα που προέβαλαν οι διάδικοι σχετικά με το ζήτημα ερμηνείας του κανονισμού 827/68 ήσαν τέτοια φύσης, ώστε δεν επέτρεπαν σε εθνικό δικαστήριο που εκδικάζει σε τελευταίο βαθμό να εφαρμόσει το κοινοτικό δίκαιο χωρίς προδικαστική παραπομπή στο Δικαστήριο.

Με διάταξη της 22ας Φεβρουαρίου 1983, το Corte di cassazione διέταξε την αναβολή της δίκης και ζήτησε από το Δικαστήριο, κατ'εφαρμογή του άρθρου 177, πρώτη παράγραφος, της συνθήκης, να εκδώσει προδικαστική απόφαση επί του εξής ερωτήματος:

«Μεταξύ των προϊόντων για τα οποία ισχύει η κοινή οργάνωση αγορών που καθιέρωσε ο κανονισμός (ΕΟΚ) 827/68 του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1968, και τα οποία απαριθμούνται σε παράρτημα του ανωτέρω κανονισμού, περιλαμβάνονται τα έρια υπό την περιγραφική έκφραση "προϊόντα ζωικής προελεύσεως μη αλλαχού κατονομαζόμενα ή περιλαμβανόμενα", η οποία χρησιμοποιείται και στην κλάση 05.15 του κοινού δασμολογίου;»

Στις σκέψεις της διάταξης παραπομπής το ιταλικό Corte di cassazione κρίνει ότι η ορθή εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου στο ζήτημα που τίθεται στην κύρια δίκη δεν είναι τόσο προφανής ώστε να μη δημιουργούνται εύλογες αμφιβολίες. Το Corte di cassazione σημειώνει ότι η άποψη του υπουργείου υγιεινής — σύμφωνα με την οποία για τον ορθό προσδιορισμό της έκφρασης «προϊόντα ζωικής προελεύσεως μη αλλαχού κατονομαζόμενα ή περιλαμβανόμενα» πρέπει να γίνει αναδρομή στις ειδικές διατάξεις της ονοματολογίας του κοινού δασμολογίου — καταλήγει να αποδίδει περιορισμένο πεδίο εφαρμογής στην

εν λόγω περιγραφική έκφραση: η έκφραση αυτή αφορά δηλαδή, κατά την άποψη του υπουργείου, μόνο τα προϊόντα ζωικής προελεύσεως που δεν περιλαμβάνονται ούτε κατονομάζονται σε άλλες κλάσεις του κοινού δασμολογίου. Το παραπέμπον δικαστήριο θέτει το ερώτημα αν η ερμηνεία αυτή της προαναφερόμενης περιγραφικής έκφρασης ανταποκρίνεται πράγματι στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 38, παράγραφος 1, της συνθήκης, το οποίο ορίζει ως «γεωργικά προϊόντα» που περιλαμβάνονται στην κοινή αγορά «τα προϊόντα του εδάφους, της κτηνοτροφίας και της αλιείας, καθώς και τα προϊόντα πρώτης μεταποίησης τα οποία έχουν άμεση σχέση με αυτά». Θα μπορούσε έτσι να στηριχτεί η ερμηνεία που προβάλλουν οι εριουργίες και σύμφωνα με την οποία η έκφραση «μη αλλαχού κατονομαζόμενα» σημαίνει «μη κατονομαζόμενα αλλαχού στο παράρτημα».

Η διάταξη παραπομπής πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 9 Μαΐου 1983.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του Πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου, γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν οι αναρρεσείουσες εταιρείες στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενες από τον Guido Scarpa, δικηγόρο Μιλάνου, και τον Giorgio Stella Richter, δικηγόρο Ρώμης, η κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενη από τον avvocato dello Stato Sergio Laporta, και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από το νομικό της σύμβουλο Gianluigi Campogrande.

Μετά από έκθεση του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε την έναρξη της προφορικής διαδικασίας χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

Με διάταξη της 9ης Νοεμβρίου 1983, το Δικαστήριο αποφάσισε, κατ'εφαρμογή του άρθρου 95, πρώτη παράγραφος, του κανονισμού διαδικασίας, να αναθέσει την εκδίκαση της υπόθεσης στο πρώτο τμήμα.

II — Σύνοψη των γραπτών παρατηρήσεων που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου

A — Παρατηρήσεις των αναιρεσειουσών στην κύρια δίκη

Κατά τις εριουργίες, *αναιρεσειούσες στην κύρια δίκη*, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα έρια τα οποία αποτελούν αντικείμενο της κύριας δίκης περιλαμβάνονται στα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα του κανονισμού 827/68, δηλαδή στη δασμολογική κλάση «προϊόντα ζωικής προελεύσεως, μη αλλαχού κατονομαζόμενα ή περιλαμβανόμενα». Για να υποστηρίξουν την άποψη αυτή, τονίζουν καταρχάς ότι τα έρια πρέπει προφανώς να θεωρηθούν ως γεωργικά προϊόντα υπό την έννοια του άρθρου 38 της συνθήκης, διότι από τη φύση τους είναι πρώτης μεταποίησης προϊόντα ζωικής προέλευσης. Ως προς το σημείο αυτό, οι αναιρεσειούσες προσθέτουν ότι ορισμένες διατάξεις της ιταλικής νομοθεσίας θεωρούν επίσης τα έρια ως προϊόντα ζωικής προέλευσης.

Οι αναιρεσειούσες στην κύρια δίκη αναφέρουν στη συνέχεια ότι το Συμβούλιο, σε εκτέλεση του άρθρου 38, παράγραφος 3, της συνθήκης, έχει εκδώσει από το 1962 ορισμένο αριθμό κανονισμών που δημιουργούν κοινή οργάνωση γεωργικών αγορών για συγκεκριμένα προϊόντα. Κατά τις αναιρεσειούσες, ο κανονισμός 827/68 εντάσσεται στο πλαίσιο αυτό και υπάγει στην κοινή οργάνωση αγορών τα προϊόντα ζωικής προέλευσης που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού. Πράγματι, ο εν λόγω κανονισμός ολοκληρώνει κατά κάποιον τρόπο τη φάση των ειδικών κανονισμών (για κάθε προϊόν χωριστά) και επεκτείνει το κοινοτικό σύστημα σε όλα τα προϊόντα ζωικής προέλευσης τα οποία δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού, δηλαδή δεν κατονομάζονται και δεν περιλαμβάνονται στους ειδικούς κανονισμούς. Ήταν πράγματι αναγκαίο να προβλεφθεί για τα υπόλοιπα αυτά γεωργικά προϊόντα η ίδια κατάργηση των επιβαρύν-

σεων αποτελέσματος ισοδύναμου με δασμούς για τις εισαγωγές από τρίτες χώρες, όπως είχαν ήδη προβλέψει οι ειδικοί κανονισμοί για τα άλλα γεωργικά προϊόντα.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το μόνο ερώτημα που ανακύπτει είναι κατά πόσο το έριο πρέπει να θεωρείται ως γεωργικό προϊόν κατά την έννοια του άρθρου 38 της συνθήκης και ως «προϊόν ζωικής προελεύσεως» κατά την έννοια του παραρτήματος του κανονισμού 827/68. Στο ερώτημα αυτό επιβάλλεται καταφατική απάντηση.

B — Παρατηρήσεις της ιταλικής κυβέρνησης

Κατά την *κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας*, με τον κανονισμό 827/68 έγινε απλώς δυνατή η δημιουργία κοινής οργάνωσης αγοράς για κατηγορίες προϊόντων που νοούνται ως γεωργικά, δυνάμει του άρθρου 38, παράγραφος 3, της συνθήκης, και περιλαμβάνονται έτσι στον πίνακα του παραρτήματος II της ίδιας της συνθήκης. Ως προς το σημείο αυτό, η ιταλική κυβέρνηση παρατηρεί ότι στο παράρτημα II της συνθήκης τα προϊόντα ζωικής προέλευσης περιγράφονται με ονομασίες που αποτελούν ακριβή αντιγραφή της ονοματολογίας των Βρυξελλών και τις οποίες στη συνέχεια υιοθέτησε το κοινό δασμολόγιο. Οι ίδιες ονομασίες αναγράφονται στο παράρτημα του κανονισμού 827/68. Εν προκειμένω, τόσο στο παράρτημα II της συνθήκης όσο και στο παράρτημα του ανωτέρω κανονισμού, η κατηγορία «προϊόντα ζωικής προελεύσεως μη αλλαχού κατονομαζόμενα ή περιλαμβανόμενα» εξατομικεύεται με τη βοήθεια της δασμολογικής κλάσης 05.15. Αν η κατηγορία αυτή ταυτίζεται με την κατηγορία που προβλέπει ειδικά η κλάση 05.15 και αν το πεδίο εφαρμογής της κλάσης αυτής συμπίπτει με τη σειρά του με το πεδίο που προκύπτει από το κοινό δασμολόγιο, δεν είναι δυνατό, προκειμένου να κριθεί κατά πόσο ορισμένο προϊόν ζωικής προέλευσης περιλαμβάνεται ή όχι στην κλάση 05.15, να

αγνοηθούν οι ερμηνευτικές σημειώσεις του κεφαλαίου 5 του κοινού δασμολογίου. Ως προς το σημείο αυτό, η ιταλική κυβέρνηση παρατηρεί ότι από τη σημείωση 1 του κεφαλαίου αυτού προκύπτει με δεβαιότητα ότι οι πρώτες ύλες υφαντουργίας ζωικής προέλευσης, εκτός από τις τρίχες χαιτίης και ουράς των μονόπλων ή των βοοειδών και τα απορρίμματα αυτών, δεν περιλαμβάνονται σε καμιά από τις δεκαπέντε δασμολογικές κλάσεις που αποτελούν το κεφάλαιο αυτό. Άλλωστε, τα έρια προβλέπονται ειδικά στο κεφάλαιο 53 του κοινού δασμολογίου.

Κατά συνέπεια, η ιταλική κυβέρνηση φρονεί ότι τα έρια δεν καλύπτονται από την ονομασία «προϊόντα ζωικής προελεύσεως μη αλλαχού κατονομαζόμενα ή περιλαμβανόμενα» την οποία αναφέρει το παράρτημα του κανονισμού 827/68.

Γ — Παρατηρήσεις της Επιτροπής

Η *Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* συντάσσεται με την άποψη που υποστηρίζει η ιταλική κυβέρνηση. Τονίζει επίσης ότι ο κανονισμός 827/68, σύμφωνα με το άρθρο 38, παράγραφος 3, της συνθήκης, έχει εφαρμογή μόνο στα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα II της συνθήκης. Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η επίδικη περιγραφική έκφραση, όπως αναγράφεται στο παράρτημα του κανονισμού 827/68, επαναλαμβάνει κατά γράμμα την ονομασία που προδίδεται στο παράρτημα II. Συνεπώς, η Επιτροπή φρονεί ότι το ζήτημα που τίθεται από το παραπέμπον δικαστήριο είναι να καθοριστεί κατά πόσο τα έρια υπάγονται στην κλάση «05.15 προϊόντα ζωικής προελεύσεως, μη αλλαχού κατονομαζόμενα ή περιλαμβανόμενα» του παραρτήματος II της συνθήκης.

Όσον αφορά την ερμηνεία του παραρτήματος II της συνθήκης, η Επιτροπή παρατηρεί στη συνέχεια ότι, στην απόφαση της 25ης Μαρτίου 1981 (Coöperatieve Stremsel, 61/80, Συλλογή σ. 851), το Δικαστήριο έκρινε ότι «ελλείπει κοινοτικών διατάξεων που ερμηνεύουν τις έννοιες που περιέχονται

στο παράρτημα II της συνθήκης, δεδομένου μάλιστα ότι το εν λόγω παράρτημα επαναλαμβάνει ακριβώς ορισμένες κλάσεις της ονοματολογίας του Συμβουλίου Τελωνειακής Συνεργασίας, για την ερμηνεία του παραρτήματος αυτού χρειάζεται αναδρομή στις επεξηγηματικές σημειώσεις αυτής της ονοματολογίας».

Η Επιτροπή προσθέτει ότι, σύμφωνα με τον κανόνα 3, στοιχείο α), των επεξηγηματικών σημειώσεων της παραπάνω ονοματολογίας, η ειδικότερη δασμολογική κλάση προηγείται των κλάσεων με ευρύτερο πεδίο εφαρμογής. Πράγματι, κατ' εφαρμογή της αρχής αυτής το Δικαστήριο έκρινε στην απόφαση που αναφέρεται παραπάνω ότι η υπαγωγή ενός συγκεκριμένου προϊόντος ζωικής προέλευσης σε ειδική κλάση της ονοματολογίας των Βρυξελλών αποκλείει το ίδιο αυτό προϊόν να υπάγεται στη γενική κλάση 05.15. Η Επιτροπή ακολουθεί το ερμηνευτικό αυτό κριτήριο και παρατηρεί ότι τα έρια αποτελούν αντικείμενο ειδικού κεφαλαίου της ονοματολογίας, του κεφαλαίου 53.

Κατά συνέπεια, στο ερώτημα που υπέβαλε το ιταλικό Corte di cassazione η Επιτροπή προτείνει να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:

«Τα έρια δεν περιλαμβάνονται μεταξύ των προϊόντων που υπάγονται στην κοινή οργάνωση αγορών την οποία δημιούργησε ο κανονισμός (ΕΟΚ) 827/68 του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1968.»

III — Προφορική διαδικασία

Στη συνεδρίαση της 8ης Δεκεμβρίου 1983 ανέπτυξαν προφορικά τις παρατηρήσεις τους οι αναιρεσείουσες εταιρείες, εκπροσωπούμενες από τον Guido Scarpa, δικηγόρο Μιλάνου, και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από το νομικό της σύμβουλο Gianluigi Campogrande.

Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του στη συνεδρίαση της 9ης Φεβρουαρίου 1984.

Σκεπτικό

- 1 Με διάταξη της 22ας Φεβρουαρίου 1983, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 3 Μαΐου του ίδιου έτους, το Corte suprema di cassazione υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του κανονισμού 827/68 του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργανώσεως της αγοράς για ορισμένα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα II της συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ., 03/003, σ. 95).
- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο αναίρεσης που άσκησαν η εταιρεία CILFIT και 54 άλλες εταιρείες που εισάγουν έρια, και είναι εγκατεστημένες στην Ιταλία, για την επιστροφή των ποσών που είχαν καταβάλει ως τέλη υγειονομικού ελέγχου. Οι αναιρεσείουσες στην κύρια δίκη υποστήριξαν ότι η ιταλική νομοθεσία περί τελών υγειονομικού ελέγχου δεν μπορεί να έχει εφαρμογή στις εισαγωγές ερίων από τρίτες χώρες, εφόσον ο κανονισμός 827/68 έχει υπαγάγει τα εμπορεύματα αυτά σε κοινή οργάνωση αγορών, το δε άρθρο 2 του κανονισμού ορίζει ότι κατά τις ανταλλαγές με τρίτες χώρες απαγορεύεται η είσπραξη οποιασδήποτε φορολογικής επιδάρυνσης αποτελέσματος ισοδύναμου με δασμό.
- 3 Σύμφωνα με το άρθρο 1, ο κανονισμός 827/68 έχει εφαρμογή επί των προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα του κανονισμού αυτού. Μεταξύ των προϊόντων αυτών περιλαμβάνονται τα «ex 05.15 B, προϊόντα ζωικής προελεύσεως, μη αλλαχού κατονομαζόμενα ή περιλαμβανόμενα». Το εθνικό δικαστήριο ερωτά αν τα έρια εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία προϊόντων.
- 4 Στις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού 827/68 αναφέρεται ότι κοινές οργανώσεις αγορών που περιλαμβάνουν ειδικούς μηχανισμούς έχουν δημιουργηθεί σε πολλούς τομείς προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα II της συνθήκης και ότι πρέπει να θεσπιστούν επίσης κατάλληλες διατάξεις στα πλαίσια της κοινής οργάνωσης της αγοράς για να επιτραπεί η δημιουργία ενιαίας αγοράς για το σύνολο των λοιπών προϊόντων του παραρτήματος αυτού.

- 5 Από τα πιο πάνω συνάγεται ότι ο κανονισμός έχει ως στόχο να δημιουργήσει κοινή οργάνωση αγορών στην οποία να υπάγονται τα προϊόντα του παραρτήματος II της συνθήκης, τα οποία δεν διέπονται ακόμη από άλλες κοινές οργανώσεις. Το παράρτημα II περιλαμβάνει, σύμφωνα με το άρθρο 38, παράγραφος 3, της συνθήκης, τον πίνακα που απαριθμεί τα προϊόντα τα οποία υπάγονται στις διατάξεις των άρθρων 39 μέχρι και 46 της συνθήκης περί της κοινής γεωργικής πολιτικής.
- 6 Εφόσον επομένως το άρθρο 1 του κανονισμού προβλέπει ότι η κοινή οργάνωση αγοράς που δημιουργείται από τον κανονισμό διέπει τα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα του κανονισμού και εφόσον το παράρτημα αυτό περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την περιγραφική έκφραση: «ex 05.15 B, προϊόντα ζωικής προελεύσεως, μη αλλαχού κατονομαζόμενα ή περιλαμβανόμενα· μη ζώντα ζώα του κεφαλαίου 1, ακατάλληλα διά την ανθρωπίνην κατανάλωσιν», τότε δεν είναι δυνατό η έκφραση αυτή να έχει διαφορετική έννοια από την έννοια που έχει στο πλαίσιο του παραρτήματος II της συνθήκης, όπου επίσης περιλαμβάνεται.
- 7 Ελλείπει κοινοτικών διατάξεων που να ερμηνεύουν τις έννοιες που περιέχονται στο παράρτημα II της συνθήκης, δεδομένου μάλιστα ότι το εν λόγω παράρτημα επαναλαμβάνει ακριβώς ορισμένες κλάσεις του κοινού δασμολογίου, για την ερμηνεία του παραρτήματος αυτού χρειάζεται αναδρομή στις παγιωμένες ερμηνείες και στις καθιερωμένες ερμηνευτικές μεθόδους όσον αφορά το κοινό δασμολόγιο. Οι ίδιοι άλλωστε όροι που περιέχει το παράρτημα II παραπέμπουν στις δασμολογικές κλάσεις και διακρίσεις του κοινού δασμολογίου προκειμένου να προσδιοριστούν τα απαριθμούμενα προϊόντα.
- 8 Το κεφάλαιο 5 του κοινού δασμολογίου, στο οποίο υπάγεται η δασμολογική διάκριση 05.15 B που αποτελεί το αντικείμενο της διαφοράς, ανήκει στο τμήμα I του δασμολογίου, ζώντα ζώα και προϊόντα του ζωικού βασιλείου, το οποίο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τα ζώα ζώντα, τα κρέατα, τους ιχθύς, μαλακόστρακα και μαλάκια, το γάλα και τα προϊόντα γαλακτοκομίας και τα «έτερα προϊόντα ζωικής προελεύσεως, μη αλλαχού κατονομαζόμενα ή περιλαμβανόμενα»· τα τελευταία αυτά προϊόντα είναι τα προϊόντα του κεφαλαίου 5, στα οποία περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων οι ακατέργαστες τρίχες, τα κατάλοιπα ιχθύων, το ελεφαντοστόν και οι φυσικοί σπόγγοι. Το κεφάλαιο 53 πραγματεύεται τα έρια, «έρια και τρίχες», ανήκει δε στο τμήμα XI, «υφαντικά ύλα και τεχνουργήματα εκ των υλών τούτων».

- 9 Προκειμένου να αποφευχθεί οιοσδήποτε κίνδυνος παρανόησης όσον αφορά τη δασμολογική κατάταξη των ερίων, η σημείωση 1 του κεφαλαίου 5 ορίζει ότι το κεφάλαιο αυτό δεν περιλαμβάνει «τας πρώτας ύλας υφαντουργίας ζωικής προελεύσεως, ετέρας των τριχών χαίτης και ουράς των μονόπλων ή των βοοειδών και των απορριμμάτων αυτών (τμήμα XI)».
- 10 Συνεπώς, η διάκριση 05.15 B του κοινού δασμολογίου δεν περιλαμβάνει τα έρια, στα οποία, κατ' ακολουθία, δεν μπορεί να αναφέρεται η περιγραφική έκφραση «ex 05.15 B, προϊόντα ζωικής προελεύσεως, μη αλλαχού κατονομαζόμενα ή περιλαμβανόμενα», η οποία περιέχεται στο παράρτημα II της συνθήκης και το παράρτημα του κανονισμού 827/68.
- 11 Οι αναιρεσείουσες στην κύρια δίκη τόνισαν ότι η ερμηνεία που θα είχε ως αποτέλεσμα να αποκλειστούν τα έρια από το πεδίο εφαρμογής του παραρτήματος II και έτσι από τα άρθρα 39 μέχρι και 46 της συνθήκης ενέχει τον κίνδυνο να αγνοηθεί η σημασία του άρθρου 38, παράγραφος 1, της συνθήκης, σύμφωνα με το οποίο η κοινή αγορά εκτείνεται στα γεωργικά προϊόντα, δηλαδή σε όλα τα προϊόντα του εδάφους, της κτηνοτροφίας και της αλιείας, καθώς και στα προϊόντα πρώτης μεταποίησης τα οποία έχουν άμεση σχέση με αυτά. Τα έρια εμπίπτουν αναμφισβήτητα στην τελευταία αυτή κατηγορία, έτσι ώστε παράσταται ανάγκη οι γεωργικοί κανονισμοί να ερμηνεύονται κατά τρόπο που τα έρια να μπορούν να συμπεριληφθούν στις κοινές οργανώσεις αγορών.
- 12 Η ιταλική κυβέρνηση και η Επιτροπή ορθώς όμως υποστήριξαν ότι να μεν το άρθρο 38, παράγραφος 1, δίδει γενικό ορισμό της έννοιας «γεωργικά προϊόντα», η τρίτη όμως παράγραφος του ίδιου άρθρου ορίζει ρητά ότι οι διατάξεις της συνθήκης περί της κοινής γεωργικής πολιτικής έχουν εφαρμογή στα προϊόντα που απαριθμούνται στον πίνακα του παραρτήματος II της συνθήκης. Το Συμβούλιο πάντως, εντός προθεσμίας δύο ετών από την έναρξη της ισχύος της συνθήκης, μπορούσε να προσθέσει προϊόντα στον πίνακα του παραρτήματος II για την προσθήκη αυτή το Συμβούλιο είχε την υποχρέωση να παραμείνει εντός των ορίων του γενικού ορισμού των γεωργικών προϊόντων ο οποίος περιέχεται στο άρθρο 38, παράγραφος 1.
- 13 Στο προδικαστικό ερώτημα προσήκει επομένως η απάντηση ότι η περιγραφική έκφραση «ex 05.15 B, προϊόντα ζωικής προελεύσεως, μη αλλαχού κατονομαζόμενα ή περιλαμβανόμενα», η οποία περιέχεται στο παράρτημα του κανονισμού 827/68, δεν καλύπτει τα έρια.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 14 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ιταλική Δημοκρατία και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδικούς της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπύπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε, με διάταξη της 22ας Φεβρουαρίου 1983, το Corte suprema di cassazione, αποφαινεται:

Η περιγραφική έκφραση «ex 05.15 B, προϊόντα ζωικής προελεύσεως, μη αλλαχού κατονομαζόμενα ή περιλαμβανόμενα», η οποία περιέχεται στο παράρτημα του κανονισμού 827/68 του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργανώσεως της αγοράς για ορισμένα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα II της συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ., 03/003, σ. 95), δεν καλύπτει τα έρια.

Koormans

Mackenzie Stuart

Bosco

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Φεβρουαρίου 1984.

Ο γραμματέας
κ.α.α.

J. A. Pompe

Βοηθός γραμματέας

Ο πρόεδρος του πρώτου τμήματος

T. Koormans